

DŨNG SỸ CỦA ĐOÀN TÀU KHÔNG SỐ

TRẦN THỊ DIỆU HỒNG

Bảo tàng Tổng hợp Quảng Bình

Dường Hồ Chí Minh trên biển - con đường huyền thoại ghi dấu những chiến công thầm lặng của những chiến sỹ “Đoàn tàu không số” anh hùng quả cảm, hy sinh vô bờ bến để đưa hàng trăm ngàn tấn hàng hóa, vũ khí, đạn dược chi viện chiến trường miền Nam. Trong đoàn quân làm nên những chiến công kỳ diệu đó, có biết bao người con thân yêu của quê hương Quảng Bình đã anh dũng hy sinh. Nhân kỷ niệm 50 năm đường Hồ Chí Minh trên biển (23/10/1961 - 23/10/2011), xin được giới thiệu một tấm gương tiêu biểu của quê hương Quảng Bình tham gia vào “Đoàn tàu không số” ngay từ khi mới thành lập.

Theo chỉ thị của Trung ương Đảng, một Quyết định mang phiên hiệu 759-QĐ/QP ngày 23/10/1961, quyết định đơn vị vận tải chiến lược trên biển ra đời. Cuối năm 1961, đầu năm 1962, việc tuyển người về đơn vị vận tải biển chiến lược được thực hiện khẩn trương. Anh em được tuyển gọi vào đoàn 759 và đoàn 759 trở thành Binh đoàn. Năm 1963, Quân ủy Trung ương trao nhiệm vụ lãnh đạo Đoàn 759 cho Cục Hải quân. Ngày 21/1/1964, Đoàn 759 đổi phiên hiệu 125 theo quyết định số 30/QQD-29/1/1964 trực thuộc Bộ Tư lệnh Hải quân. Từ tháng 9/1962 đến tháng 12/1963, tàu đã đưa tới các bến Nam bộ hơn nghìn tấn hàng. Qua tháng 1/1964, xưởng đóng tàu Hải Phòng xuất xưởng 5 tàu có sức chở 50 tấn. Đoàn 125 nhận bổ sung hơn 300 cán bộ, chiến sỹ hải quân ưu tú cùng những chiếc tàu nói trên, biên chế thành hai tiểu đoàn chuẩn bị cho những chuyến hàng chở hàng hóa, vũ khí, đạn dược chi viện chiến trường Miền Nam bằng vận tải biển.

Anh là Nguyễn Công Ở, quê xã Bảo Ninh - thành phố Đồng Hới - tỉnh Quảng Bình. Anh lên đường nhập ngũ năm 22 tuổi. Khoác bộ quân phục của binh chủng Hải quân, anh được phân công vào đội ngũ những dũng sỹ chuyên chở vũ khí trên biển vào chi viện cho đồng bào miền Nam thuộc lữ đoàn 125 Binh chủng Hải quân. Tháng 10/1964, Anh theo con tàu 641 đi làm nhiệm vụ và góp công sức đưa 5 chuyến hàng trót lọt vào các bến tận cùng của đất nước: Vũng Rô, Bến Tre, Cà Mau. Chuyến đi nào anh cũng được khen và tặng thưởng Huân chương chiến công.

Nhưng có lẽ, chuyến đi với thuyền trưởng Dương Tấn Kịch mang vũ khí vào Bến Tre là chuyến đi mang nhiều kỷ niệm sâu sắc và khó quên nhất trong cuộc đời chiến đấu của anh. Chuyến tàu chở vũ khí chi viện miền Nam vào Bến Tre do thuyền trưởng Dương Tấn Kịch chỉ huy. Ra đi trong lúc thời tiết không thuận lợi, có một cơn bão mạnh nhưng tàu vẫn phải lợi dụng cơn bão để đưa vũ khí vào Nam tránh được sự dòm ngó của quân địch. Con tàu 641 đã vượt qua vùng sóng gió dữ dội, gió xoáy hút con tàu lên một hòn đảo cạn. Đây còn gọi là đảo Cá Mập, phía Đông của đảo Trường Sa (vì biển có nhiều cá mập). Trên tàu toàn là những loại vũ khí B40, B41, cối để chi viện cho chiến trường mà nếu để mất thì sẽ gây tổn thất cho cách mạng. Trước tình thế đó, các đồng chí chỉ huy đã chỉ đạo anh em thủy thủ tìm cách cứu tàu. Anh Nguyễn Công Ở sinh ra ở vùng sông nước Bảo Ninh, hơn nữa với sức trẻ của mình đã tình nguyện lặn xuống, buộc dây cáp vào đá ngầm cho sóng đỡ đánh vào tàu. Anh Ở đã dành phần nguy hiểm về mình chỉ mong cứu được con tàu. Trong khi đó, có đồng chí Nhợ là Đảng viên cũng định giành phần lặn xuống nước. Tuy nhiên, đồng chí Nhợ đã 54 tuổi, buộc 8 mối dây dưới lòng nước sâu 7m là rất mệt. Lúc này anh Ở đã xung phong nhảy xuống nước, một tay cầm dao để đâm những con cá mập nhỏ dài bằng sải tay đang bơi quanh tàu, anh vừa đâm cá vừa kéo cáp trong lòng nước biển lạnh 6 tiếng đồng hồ mới néo xong những mối dây cuối cùng. Nhờ có 8 mối dây ghim chặt đó mà dù sóng to, mạnh, quất vào tàu vẫn chỉ chòng chành đôi

chút. Các thủy thủ và anh Ở đã thay nhau xuống biển dùng xà beng bẫy đá san hô suốt một ngày đêm quên ăn, quên ngủ, rạch đường cho tàu ra. Đến ngày hôm sau, nước lên, tàu đã thoát ra khỏi đảo cạn, bảo vệ được vũ khí, đạn dược. Không những thế, anh Ở còn tiếp tục lặn xuống để kiểm tra lại con tàu 641, tàu tiếp tục lên đường. Sau chuyến đi chở vũ khí vào Bến Tre thắng lợi, tàu 641 được tặng thưởng Huân chương chiến công. Anh Nguyễn Công Ở được Bác Hồ gửi tặng một chiếc đồng hồ đeo tay với dòng chữ khắc chìm “Bác Hồ tặng - Năm 1966”. Đây là chiếc đồng hồ đặc biệt của Bác Hồ do Liên Xô sản xuất mà Người được tặng, Bác đã tặng lại cho người có công lớn trong việc cứu tàu 641 ra khỏi đảo Cá Mập.

Sau chuyến đi ít ngày, anh Ở và đồng đội lại tiếp tục cùng tàu 641 đưa hơn 50 tấn vũ khí vào Vũng Rô, Khu V một cách an toàn. Chuyến đi này do đồng chí Hồ Đắc Thanh làm thuyền trưởng, đồng chí Nhợ dùng thuyền xuống vào vũng Rô. Các đồng chí du kích ở đây đã ra đón, đưa vũ khí vào bờ một cách an toàn. Bộ Tư lệnh Hải quân đã điện chúc mừng tàu 641: “Hoan nghênh các đồng chí mở đường thắng lợi”. Sau chuyến đi này, các đồng chí đã được đồng chí Song Hào và đồng chí Lê Quang Đạo thay mặt Trung ương và Bộ Tổng tư lệnh tặng Huân chương chiến công và gắn lên áo 9 thủy thủ 9 tấm Huân chương chiến công. Riêng anh Nguyễn Công Ở được tặng thưởng Huân chương chiến công hạng nhì.

Một thời gian sau, anh Ở được chuyển sang tàu 642 làm thủy thủ trưởng quản lý neo, dây trên tàu. Tàu 642 tiếp tục đưa vũ khí vào Cà Mau, chuyến đi này êm ả, thắng lợi. Chuyến thứ hai, tàu gặp phải một cơn bão lớn, trên tàu anh em thủy thủ say sóng, ói mửa, lan can tàu bị gãy, cột kỳ đài chỉ huy bị gãy... Anh Ở do đã quen sóng nước nên vẫn còn tỉnh táo. Một mình anh phải lấy “tân” đứng lái tàu suốt một ngày đêm, mặc dù anh không phải là lái chính. Đôi chân anh phù to vì máu dồn, đôi mắt mờ mắt, có thanh lương khô nhét trong túi áo cũng không ai lấy cho mà ăn. Cuối cùng anh cũng đã chiến thắng được cơn bão để đưa hàng đến đích an toàn. Sau chuyến đi đó, tàu được đưa về sửa chữa,

sau đó tàu 642 tiếp tục hạ thủy chở súng đạn vào Cà Mau.

Trong một chuyến đi khác, tàu 642 lại tiếp tục chở vũ khí và thủy lôi Ca Bơ vào Cà Mau. Những quả thủy lôi Ca bơ to, nặng rất khó khăn cho việc vận tải vào bờ. Anh Nguyễn Công Ở lại một lần nữa có sáng kiến dùng Ba lăng sét và được cầu từng bộ phận Ca bơ tháo rời ra để đưa vào bờ an toàn (Làm hệ thống ròng rọc để đưa hàng lên đỡ mắt sức) giải phóng tàu nhanh để trở ra Bắc.

Anh Nguyễn Công Ở là một trong những người mở đường đưa vũ khí trót lọt vào vũng Rô, kịp thời chi viện súng đạn, bom mìn cho bộ đội khu V đánh tan cuộc hành quân “Tuyệt trên đỉnh núi A - pát” ở vùng A Bia tây Thừa Thiên, đánh thiệt hại nặng lữ đoàn 3 thuộc sư đoàn dù 101 của Mỹ. Anh đã cùng đồng đội tham gia vào “Đội tàu không số” như những cái bóng lạng lẽ, kiên nhẫn, gan góc, liên tục rời bến, lặn ngụp trong sóng gió, rời bến rồi đến bến. Mỗi chuyến đi là một lần làm đẹp thêm, rạng rỡ thêm trang sử đường biển với việc đưa hàng trăm, ngàn tấn hàng, vũ khí, đạn dược chi viện miền Nam. Thật là vinh dự thay khi chính tàu của các anh đã tham gia “bắn” phát súng mở màn cho Hải đoàn tham gia chiến dịch Hồ Chí Minh để rồi chiến dịch giải phóng hoàn toàn miền Nam thống nhất nước nhà 30/4/1975.

Sau chiến thắng đến năm 1983, anh trở về địa phương quê anh - miền Bảo Ninh cát trắng. Trở về đời thường, phát huy bản chất anh bộ đội cụ Hồ, anh tham gia vào Hội cựu chiến binh của xã Bảo Ninh, là một cựu chiến binh gương mẫu, luôn đi đầu trong các phong trào của địa phương. Chiếc đồng hồ của Bác Hồ tặng đã được Nhà truyền thống Lữ đoàn 125 sưu tầm đưa về trưng bày.

Năm 2005, do bị mắc bệnh hiểm nghèo, anh Nguyễn Công Ở đã qua đời trong niềm thương tiếc của bà con và bạn bè. Nhân kỷ niệm 50 năm ngày mở đường Hồ Chí Minh trên biển”; xin được nhớ đến anh như một niềm tri ân đối với những người con Quảng Bình như anh đã đóng góp công sức cho sự nghiệp cách mạng, làm rạng danh quê hương đất nước.

T.T.D.H